



หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ ๔
เรื่อง “วิจัยอย่างมืออาชีพ ผลักดันการปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย”

ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม - ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

๑. หลักการและเหตุผล

การวิจัยถือเป็นภารกิจที่มีความสำคัญของงานวิชาการและวิชาชีพในหลายองค์กร เพราะการวิจัยจะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่ต้องอาศัยองค์ความรู้และการบูรณาการที่เชื่อมโยงกันอันนำไปสู่การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงให้เกิดนวัตกรรม การนำแนวความคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางสังคม ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นในระบบงานกระบวนการยุติธรรมไทยจำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อสร้างนโยบายและสามารถนำไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมในสังคม เพราะงานวิจัยถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม และช่วยยกระดับความเจริญก้าวหน้าและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ขององค์กรได้

ปัจจุบันสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การวิจัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย เพื่อนำไปสู่กระบวนการค้นหาคำตอบและนำไปสู่การตั้งคำถามกับประเด็นหรือโจทย์การวิจัยทางด้านกระบวนการยุติธรรมไทยที่มีความซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยประเมิน และติดตามผล เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดความต่อเนื่องของการค้นคว้าและพัฒนาเพื่อยกระดับกระบวนการยุติธรรมไทยให้ก้าวหน้า ทัดเทียมนานาชาติ เพราะฉะนั้นการขยายพื้นที่องค์ความรู้ไม่เพียงเฉพาะในประเทศเท่านั้น หากยังรวมถึงมิตินานาชาติที่จะต้องคำนึงถึงและความหลากหลายของปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ตามมา และเกิดการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิก และยังช่วยสร้างความแข็งแกร่งเพื่อรับมือกับอาชญากรรมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ด้วย

ดังนั้น นักวิจัยในกระบวนการยุติธรรมไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการความคิด การพัฒนาต่อยอด ให้ก้าวหน้าตามเปลี่ยนแปลงโดยได้รับการสร้างความพร้อม ทบทวนกระบวนการทัศน์เพิ่มพูนองค์ความรู้และประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ ทำให้สามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยยึดหลักนิติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และถ่วงน้ำหนัก คัดค้าน วิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขผ่านกระบวนการวิจัยที่มีระเบียบวิธีการค้นคว้า สืบค้น วิเคราะห์อย่างมีระเบียบขั้นตอนเพื่อให้ได้ความรู้หรือข้อค้นพบที่มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้ประโยชน์ ในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายและการปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรมสู่มาตรฐานสากล โดยเฉพาะให้สอดคล้องและเป็นไปตามแนวคิดและกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ทั้ง ๕ กรอบ คือ

กรอบการวิจัยที่ ๑) การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๒) การวิจัยเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๓) การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของกฎหมาย และความสอดคล้องของกฎหมายกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

กรอบการวิจัยที่ ๔) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๕) การพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

ในการนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ร่วมกับ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย รุ่นที่ ๔ ขึ้น โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และผลงานการวิจัย เฉพาะด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสายงานกระบวนการยุติธรรม มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการอบรม โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ เทคนิคการจัดทำและบริหารชุดโครงการวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างและพัฒนานักวิจัยในสาขากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น อันจะช่วยพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ระบบงานยุติธรรมของประเทศไทยในอนาคต

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ทบทวนองค์ความรู้และกระบวนการทัศน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

๒.๒ เสริมสร้างนวัตกรรมด้านการวิจัยทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๒.๓ ส่งเสริมการพัฒนานักวิจัยในสาขากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๓. กลุ่มเป้าหมายและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

๓.๑ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๐ คน ประกอบด้วย

- บุคลากรสังกัดกระทรวงยุติธรรม
- บุคลากรของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ผู้ที่สนใจในการจัดทำงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๓.๒ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

- ข้าราชการระดับปฏิบัติการหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- สามารถเข้าอบรมตามวัน เวลา สถานที่ อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนวันการฝึกอบรม
- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ไม่มีภาระงานเร่งด่วนในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรม

- ได้รับอนุมัติให้เข้ารับการอบรมภาควิชาการและภาคกิจกรรมในต่างจังหวัด

๔. ระยะเวลาและสถานที่ฝึกอบรม

ระยะเวลาของการฝึกอบรมจำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง (๒๐ วันทำการ โดยดำเนินการฝึกอบรมสัปดาห์ละ ๓ วันทำการ คือวันจันทร์ – วันพุธ) ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม - ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

- การฝึกอบรมภาควิชาการ ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม อาคารรัฐประศาสนภักดี อาคารจอตรถ ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
- การลงภาคสนามตามพื้นที่เป้าหมาย
- การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย จำนวน ๓ วัน ณ พื้นที่ต่างจังหวัด

๕. วิธีการฝึกอบรม

๕.๑ ภาควิชาการ

- การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
- การจัดทำและนำเสนอโครงการวิจัยที่เป็นไปตามกรอบการวิจัยด้านการพัฒนา

กระบวนการยุติธรรม

๕.๒ ภาคปฏิบัติ

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖. รายละเอียดของหลักสูตร

การฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม รุ่นที่ ๔ แบ่งเป็น ๔ หมวด ดังนี้

หมวดวิชาที่ ๑ พิธีการและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

- | | |
|------------------------|---|
| - พิธีเปิดการฝึกอบรม | วันจันทร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒ (เช้า) |
| | ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม |
| - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ | วันอังคารที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒ |
| | ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม |
| - พิธีปิดการฝึกอบรม | วันพุธที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ |
| | ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม |

มีวัตถุประสงค์เพื่อละลายพฤติกรรมและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมทั้งเพื่อปรับความรู้ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้คิดเชิงบวก และพัฒนาตนเอง เพื่อทำงานในเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาวิธีคิดและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ ๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวนองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย การหาโจทย์วิจัย ระเบียบวิธีวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการที่ต้นในการวิจัยอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยคิดค้น วิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขผ่านกระบวนการวิจัยที่มีระเบียบวิธีการค้นคว้า สำรวจ วิเคราะห์อย่างมีระเบียบขั้นตอนเพื่อให้ได้ความรู้หรือข้อค้นพบที่มีความถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ ในการนำไปใช้ประโยชน์

หมวดวิชาที่ ๓ ความสำคัญองงานวิจัยและองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการยุติธรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับความสำคัญของการทำวิจัย ซึ่งถือเป็นวิธีการสำคัญในการช่วยค้นหาคำตอบและเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา กฎหมายและการปฏิบัติงานในด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะเป็นไปตามแนวคิดและกรอบการวิจัยวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ทั้ง ๕ กรอบ อันจะช่วยพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ระบบงานยุติธรรมของประเทศ

หมวดวิชาที่ ๔ การจัดทำรายงานทางวิชาการ (งานวิจัย)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะถูกแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๘ คน เพื่อร่วมกันศึกษาและรวบรวมประเด็นปัญหาที่สอดคล้อง พร้อมทั้งจัดทำโครงการวิจัยจำนวน ๑ โครงการที่เป็นไปตามแนวคิดและกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ทั้ง ๕ กรอบ คือ

กรอบการวิจัยที่ ๑) การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๒) การวิจัยเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๓) การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของกฎหมาย และความสอดคล้องของกฎหมายกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

กรอบการวิจัยที่ ๔) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการยุติธรรม

กรอบการวิจัยที่ ๕) การพัฒนาระบบบริหาร และการจัดการงานวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

- การลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำงานวิจัย

- การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ณ พื้นที่ต่างจังหวัด

๗. การประเมินผลการฝึกอบรม

๗.๑ เข้าร่วมการฝึกอบรมภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของการฝึกอบรม

๗.๒ ร่วมการจัดทำและนำเสนอรายงานทางวิชาการ ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

๘. การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๘.๑ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องคัดเลือกคณะกรรมการของรุ่น ได้แก่ ประธาน รองประธาน และเลขานุการ เพื่อการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของรุ่น

๘.๒ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมต้องมีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมโดยตลอด เช่น การกล่าวให้การต้อนรับ ขอบคุณวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำผลงานวิจัย

๘.๓ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องให้ความร่วมมือในการแต่งกายให้สุภาพและเหมาะสมทุกครั้ง ระหว่างการฝึกอบรม

๙. การสมัครเข้ารับการอบรม

๙.๑ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถส่งหนังสือแนะนำที่มีการลงนามรับรองโดยผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานพร้อมแบบตอบรับการเข้าร่วมอบรม มายังสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๙.๒ การพิจารณาคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรมถือเป็นขั้นสุดท้าย

๑๐. การรับรองผลการฝึกอบรม

สำนักงานกิจการยุติธรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะมอบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม ซึ่งมีผลการเข้ารับการฝึกอบรมในเกณฑ์ดี ระดับไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของระยะเวลาการฝึกอบรม รวมทั้งส่งผลงานครบตามที่หลักสูตรกำหนด

๑๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

- สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม
- ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์